

Liikenne- ja viestintäministeriön lausuntopyyntö 27.7.2022

Lausunto HE-luonnoksesta laiksi eräiden Euroopan laajuisen liikenneverkon (TEN-T) hankkeiden lupamenettelyistä ja muista hallinnollisista menettelyistä

Lyhyesti luonnoksesta hallituksen esitykseksi

Ehdotetulla lailla pantaisiin kansallisesti täytäntöön Euroopan laajuisen liikenneverkon (TEN-T) toteuttamista edistävistä yhdenmukaistamistoimenpiteistä annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi [2021/1187](#). Laissa säädettäisiin direktiivin soveltamisalaan kuuluvien liikenneinfrastruktuurihankkeiden edellyttämien lupamenettelyiden ja muiden hallinnollisten hyväksymismenettelyiden kokonaisuudesta sekä Liikenne- ja viestintävirasto Traficomien roolista menettelyjen tehokasta ja jäsennehtyä prosessointia edistämään nimettynä viranomaisena. Lain soveltamisalaan kuuluisivat TEN-T-verkon ydinverkon ennalta yksilöityjä osuuksia koskevat hankkeet ja TEN-T-verkon ydinverkkokäytävien kokonaiskustannuksiltaan 300 miljoonaa euroa ylittävät hankkeet, jotka liittyvät liikenneinfrastruktuurin määritellyn osuuden rakentamiseen, mukauttamiseen tai muuttamiseen.

Direktiivin mukaiseen lupaprosessiin ja lain soveltamisalaan sisällytettäisiin ympäristöllisistä menettelyistä YVA-lain mukainen arviointiselostus, ympäristönsuojelulain mukainen ympäristölupamenettely, vesilain mukaiset vesitaloushankkeiden lupamenettelyt ja poikkeusmenettely vesiluontotyyppien suojelusta, luonnonsuojelulain luontotyyppien muuttamiskieltoa ja kasvi- ja eläinlajien rauhoitussäännöksiä koskevat poikkeuslupamenettelyt, maisematyölupamenettely ja maa-aineslain mukainen lupamenettely. Lisäksi soveltamisalaan sisältyy muita menettelyjä, kuten rata- ja maantielain mukaisia hyväksymismenettelyjä sekä maankäyttö- ja rakennuslain mukaisia rakennus-, toimenpide- ja purkamislupamenettelyjä.

ELY-keskusten ympäristö ja luonnonvarat -vastualueet esittävät yhteisenä lausuntonaan seuraavaa:

Esityksen mukaan lupamenettely alkaa siitä, kun hankkeen toteuttaja on ilmoittanut hankkeen nimetylle viranomaiselle. Lupapäätös on tehtävä direktiivin 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitettussa neljän vuoden määräajassa siitä, kun hankkeen toteuttaja on toimittanut hanketta koskevat täydelliset hakemusasiakirjat. ELY-keskukset pitävät direktiivin toimeenpanon onnistumisen näkökulmasta erittäin tärkeänä sitä, että kaikkien ympäristöllisten menettelyjen osalta viranomaisille on toimitettu käsittelyn

5.9.2022

kannalta riittävät tiedot ennen määräajan laskennan alkua. Useiden ympäristöllisten menettelyjen kokonaiskesto voi vaikuttaa olennaisesti viranomaiselle toimitettujen tietojen riittävyys ja mahdolliset täydennystarpeet. Koska menettelyt voivat ajoittua hankkeen ja sen suunnittelun eri vaiheisiin, korostuu nimetyn viranomaisen kokonaiskoordinoinnin ja aikatauluseurannan merkitys, jotta määräajan laskenta tapahtuu vain viranomaiskäsitteilyjen ollessa käynnissä.

Traficom on tärkeä ottaa aktiivinen rooli lupamenettelyn kokonaiskoordinoinnissa, viestiä menettelyn etenemisestä säännöllisesti eri ympäristömenettelyistä vastaaville viranomaisille sekä kerätä ja ylläpitää tietoja menettelyjen etenemisestä, vaiheista ja aikataulusta. On luontevaa, että Traficom nimettynä viranomaisena ohjeistaa hankkeiden toteuttajia niiden edellyttämistä luvista, päätöksistä ja lausunnoista. Samalla ne on tärkeä saattaa kaikkien asianosaisten viranomaisten tietoon, jotta kokonaisuuden seuraaminen on mahdollisimman helppoa ja tavoiteaikataulussa pysytään.

ELY-keskukset esittävät, että hankkeiden lupamenettelyyn lukeutuvien ympäristöllisten menettelyjen aikataulut ja vaiheet sekä hanketta koskevien lupien, päätösten ja lausuntojen antamisajankohdat olisivat avoimesti nähtävillä Traficom verkkosivuilla ja niitä päivitetäisiin säännöllisesti. Hanketta koskevista ympäristöllisistä menettelyistä vastaavien viranomaisten yhteistyö, yhteydenpito ja molemminpuolinen tiedonvaihto Traficom kanssa ovat keskeisiä, jotta kokonaisuuden hallinta ja nimetyn viranomaisen koordinoititehtävä onnistuvat parhaalla mahdollisella tavalla.

Traficom koordinoinnin ja viestinnän lisäksi valtion ja kuntien ympäristöviranomaisille on syytä laatia yhteinen ohjeistus toimintatavoista TEN-T hankkeissa. On myös kannatettavaa, että yleinen ohjeistus kootaan yhteen paikkaan, kuten hallituksen esityksessä on todettu. Luonteva paikka lienee Traficom verkkosivusto tai Suomi.fi-sivusto Traficom ylläpitämänä. Sivustolta olisi syytä löytyä linkit aiheesta koskevaan olemassa olevaan ohjeistukseen.

ELY-keskukset pitävät hyvänä lain soveltamisalan rajaamista YVA-menettelyn osalta arviointiselostusvaiheen kuulemiseen ja perustellun päätelmän antamiseen. Tämän arvioidaan edistävän määräajoissa pysymistä, sillä YVA-menettelyjen kesto vaihtelee tapauskohtaisesti ja usein ennakoimattomastikin, riippumatta viranomaisen toiminnasta.

Hallituksen esityksessä on todettu, että hankkeiden etusija käytännössä muodostuu direktiivin edellyttämän määräaika sääntelyn kautta. Hallinnon tasapuolisuus- ja yhdenvertaisuusvaatimuksista johtuen, mikäli nyt säädettävällä erityislailla tavoitellaan yleislakina toimivasta hallintolaista poikkeavaa hankkeiden käsittelyjärjestystä eli etusijamenettelyä, tulisi tästä säätää selkeästi esitetystä laista.

ELY-keskukset huomauttavat, että etusijalle asettaminen vaatii tavanomaista enemmän viranomaisresursseja etenkin, jos vireillä on useita samanaikaisia ympäristöllisiä menettelyjä ja niillä lakisääteiset aikataulut.

5.9.2022

Etusijamenettelyn toteutustapa tulee määritellä siten, että toimintatavat ovat viranomaisille selkeät, ottaen huomioon resurssit sekä vaikutukset samaan aikaan vireillä olevien muiden hankkeiden käsittelyaikoihin. Etusijalle asettaminen edellyttää riittävien resurssien varmistamista ELY-keskusten ympäristöllisten menettelyjen hoitamiseen, ottaen huomioon myös valmisteilla olevan vihreän siirtymän lainsäädäntöhankkeen etusijavaateet. Kyseinen laki määritteli viisi uusiutuviin energiamuotoihin liittyvää hanketyyppiä, jotka saisivat vuosina 2023–2026 etusijakäsittelyn AVlen lupakäsittelyissä ja työllistäisivät myös ELY-keskusten asiantuntijoita.

On hyvä, että rajat ylittävissä hankkeissa EU:n jäsenvaltioiden nimetyt viranomaiset tekevät yhteistyötä lupamenettelyjen ja niiden aikataulujen yhteensovittamiseksi. Jäsenvaltioiden yhteisen viranomaisen perustamisen sijaan tai rinnalla olisi syytä pohtia kevyemmän yhteistyöelimen, kuten eri viranomaisista koostuvan yhteistyöryhmän perustamista. Yhteistyön ja siitä viestimisen on tärkeä kattaa nimettyjen viranomaisten ohella myös hankkeeseen liittyvistä ympäristöllisistä menettelyistä vastaavat viranomaiset.

Liikennejärjestelmää ja maanteitä koskevan lain muutoksesta lausuvat ELY-keskusten liikenne- ja infrastruktuurivastuualueet.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ylitarkastaja Liisa Nyrölä ja ratkaissut ympäristövastuualueiden johtajien puheenjohtaja, ylijohdaja Jonas Liimatta.

Jakelu

Liikenne- ja viestintäministeriö

Tiedoksi

ELY-keskusten ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueiden johtajat
ELY-keskusten liikenne- ja infrastruktuurivastuualueiden johtajat

Tämä asiakirja KEHA/8326/2022 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KEHA/8326/2022 har godkänts elektroniskt

Liimatta Jonas 05.09.2022 12:51

Nyrölä Liisa 05.09.2022 12:36